

Akropol (gr. górne miasto) to położone na wzgórzu, ufortyfikowane centrum administracyjne i kultowe starożytnego miasta greckiego.

W większości miast budowano akropole, a wzorem dla nich

był najsynniejszy akropol w Atenach.

Zabudowa akropolu ateńskiego z epoki archaicznej uległa zniszczeniu podczas najazdu Persów w 480 BC. Intensywną

odbudowę podjęto za rządów

Peryklesa (450-429 BC)

wg projektów architektów

Iktinosa, Kalikratesa

i Mneziklesa.

Osia układu urbanistycznego Akropolu była **święta droga**, którą coroczna procesja panatenańska, rozpoczynająca się przy dipylenie w Kerameikos, docierała do **posągu Ateny Parnenos**. Święta droga rozpoczynała się tuż za propylejami i biegła obok **posągu Ateny Ptomachos** i dalej, między ruinami **starej świątyni Ateny** (za nimi widoczny był ganek kariatyd **Erechtejonu**) a północną kolumnadą **Partenonu** z szeregiem ustawionych przed nią posągów i ołtarzy, a kończyła się przed wschodnią fasadą głównej świątyni.

Cała platforma Akropolu zabudowana była licznymi budynkami, których przeznaczenie trudno jest dziś dokładnie ustalić.

Brauroneion - sanktuarium Artemidy Brauronia, zbudowane zostało przez Mneziklesa ok. 430 BC w formie stoa ze skrzydłami (38 x 6,8 m, skrzydła 9,3 m) w miejscu mykeńskich fortyfikacji. W jednym ze skrzydeł

stał drewniany posąg bogini, patronki narodzin i płodności.

Chalkoteka była magazynem brązowych naczyń ofiarnych,

do którego dobudowano portyk wejściowy.

Budynek oznaczony jako Arrephirion był

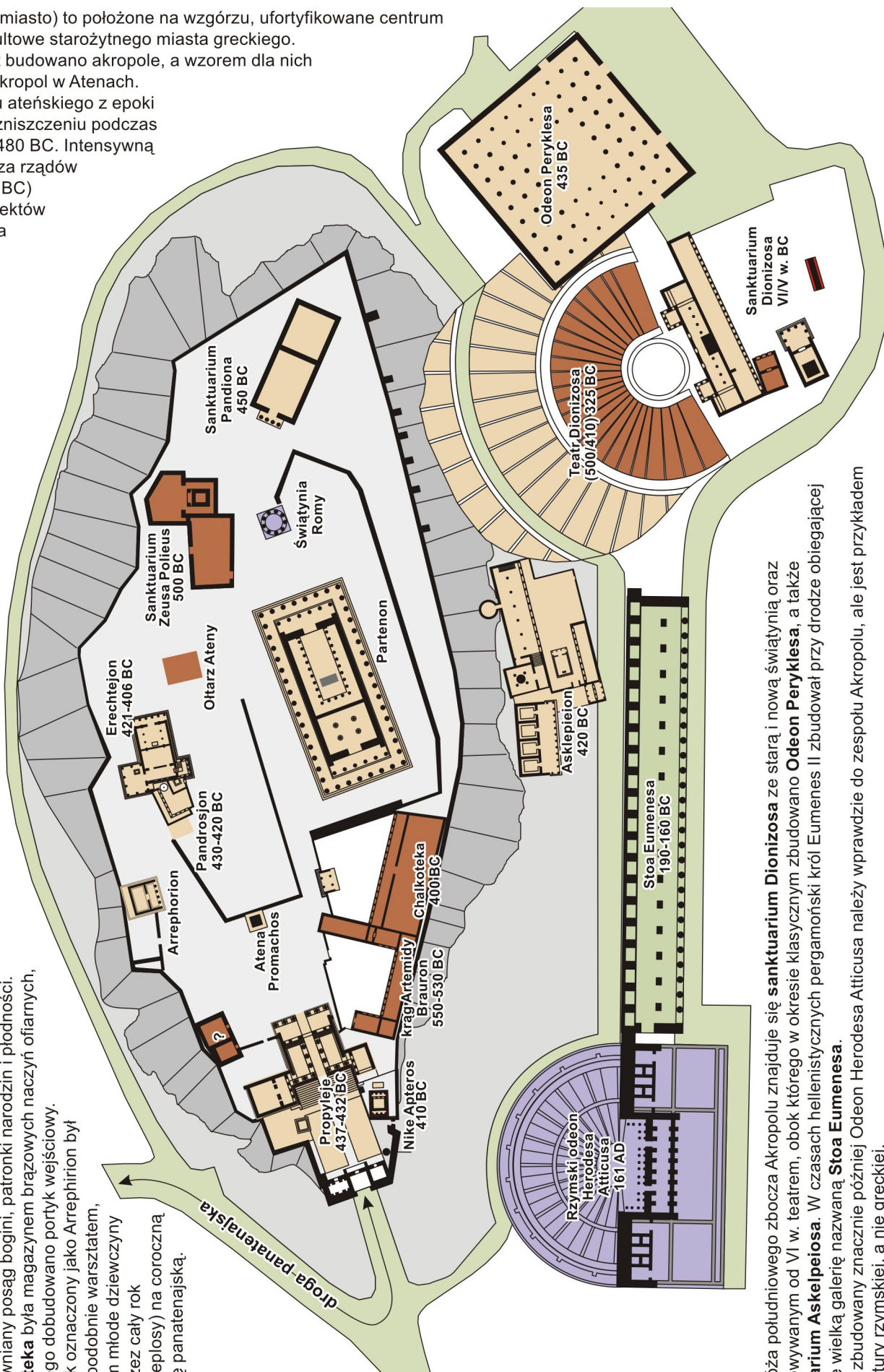
prawdopodobnie warsztatem,

w którym młode dziewczyny

tkwały przez cały rok

szaty (peplosy) na coroczną

procesję panatenańską.

U podnóża południowego zbocza Akropolu znajduje się **sanktuarium Dionizosa** ze starą i nową świątynią oraz rozbudowywanym od VI w. teatrem, obok którego w okresie klasycznym zbudowano **Odeon Peryklesa**, a także **sanktuarium Asklepeiosa**. W czasach hellenistycznych pergamoński król Eumenes II zbudował przy drodze obiegającej wzgórze wielką galerię nazwaną **Stoa Eumenesa**.

Uwaga: zbudowany znacznie później Odeon Herodesa Atticusa należy wprawdzie do zespołu Akropolu, ale jest przykładem architektury rzymskiej, a nie greckiej.